

PROLOOG

Een tijdlang wist ik eigenlijk niet of ik kinderen wilde. Bij de gedachte alleen al kreeg ik het benauwd. Alsof mijn onderbewuste al doorhad dat het combineren van datgene wat ik in het leven wilde en het grootbrengen van een kind geen eenvoudige opgave zou zijn. Complicerende factor was dat ik een vriend had die pertinent geen kinderen wilde. Ik kan me herinneren dat ik vooral bang was dat een kind tussen mij en mijn partner in zou komen te staan en dat dat het begin van het einde van mijn relatie zou betekenen. Ook benauwde me het idee dat ik dan nooit meer los van een ander zou zijn, verzonken in mijn eigen gedachten.

Toen leerde ik Wouter kennen. Wouter zag kinderen wel zitten. Sterker nog: hij verheugde zich erop. Daar moest ik dan weer erg aan wennen. Die zwangerschap en babytijd, ik wist het zo net nog niet. Het leek me vooral een kwestie van doorbijten, terwijl ik stiekem hoopte dat het anders – glorieuzer – zou uitpakken dan dat. Een kind zelf, product van onze liefde, leek me geweldig. Op een gegeven moment hebben we de knoop doorgehakt en niet lang daarna was ik zwanger.

We kregen kaartjes met felicitaties: 'Hoera, zwanger! en: 'You did it!' Een vriendin van mijn moeder stuurde de eerste babysokjes. Ik wist er niet zo goed raad mee. Ik was erg blij, maar ik wist eerlijk gezegd niet hoe het van daaraf verder moest. Het idee dat er een kind in mij groeide was zo groots dat ik het nauwelijks kon bevatten. Onheilspellend ook.

Toen we het mijn ouders vertelden, schoot mijn moeder vol en Wouter kreeg klopjes op zijn schouder van mijn vader: 'Goed gedaan, man.' We namen de felicitaties wat onwennig in ontvangst. Voor het eerst van ons leven kregen we ouderlijke lof voor onze seksuele prestaties.

In die eerste, prille maanden vroeg ik me regelmatig af waar we eigenlijk aan begonnen waren. Ik kreeg last van mijn bekken en de tweede helft van de zwangerschap was daardoor een enorme opgave. Ik had veel pijn, kon niet goed zitten en niet fietsen, en alleen kleine eindjes lopen. Ondertussen bereidden we ons voor op de komst van een babykind, waarbij ik pasteltinten en een bijpassend wee gevoel zo veel mogelijk probeerde te vermijden. Babyspullen kocht ik nauwelijks. Ik voelde vooral veel verzet tegen alles wat maar riekte naar zorgeloos rozewolkerig gedoe rondom baby's. Zoals de toon van menig zwangerschaps- en bevallingsboek en de sfeer van winkels met babyspullen: alles ademde neerbuigende geruststelling. Ik werd er acuut onpasselijk van.

Wat ik diep vanbinnen dacht en voelde moest vooral voor de buitenwereld verborgen blijven. Dat ik twijfelde of ik hier wel voor gemaakt was, bijvoorbeeld. Of dat ik me vervreemd van mezelf en raar voelde in plaats van alleen maar blozend blij. Dus voor de buitenwereld deed ik alsof het leven gewoon doorging: zwangerschap is geen ziekte, ik ben nog altijd degene die ik was en ook straks zal er niks wezenlijks aan mij veranderen. Ondertussen had ik heus wel door dat alles anders zou worden en dat ik daar geen grip op zou hebben. Ik

was nog niet eens halverwege mijn zwangerschap en wist nu al niet meer wie ik was, en erger nog: waar ik ophield te bestaan en waar een nieuw, onbekend wezen begon. En hoe vreemder ik me in mijn eigen lichaam ging voelen, hoe meer ik dacht dat ik voor de buitenwereld moest bewijzen dat er niks aan de hand was – alles onder controle.

Zou ik ooit nog kunnen beslissen wie ik wilde zijn? Of zou vanaf heden iemand anders de scepter zwaaien over mijn leven, mijn kostbaarste bezit, namelijk mijn individualiteit? Ik was als de dood dat ik op zou gaan in de kleurloze massa van moeders. Slovende, zorgende, zichzelf opofferende moeders.

Het rare was dat in al dat verzet ook de hoop schulde dat het allemaal niet zo zou zijn, en dat ik, precies zoals de idyllische mythe van het moederschap dat voorschrijft, straks als een serene, beheerste, liefhebbende moeder door het leven zou gaan. Ergens hoopte ik dat ik van mijn eigen onrust verlost zou worden. Alsof dat opgaan in die kleurloze massa moeders ook zou kunnen betekenen dat ik niet meer zo eindeloos ambitieus, onafhankelijk en intelligent zou hoeven te zijn. Ontslagen van een plicht – zoiets. Dat niemand het me zou vergeven als ik op de bank zou gaan hangen met een kind aan de borst. Tegelijkertijd roerde mijn binnenste zich en kondigde kolkend van woede aan dat ik me daar niet bij neer kon leggen, nu niet en nooit niet. Toen wist ik het werkelijk niet meer: was alles wat ik van het leven wilde en verwachtte nu iets wat ergens intern aan mijn eigen kern ontsproot, een legitiem en oprecht verlangen om mijn eigen leven te leiden, of was het eerder een aangeleerde gewoonte die ik straks liever kwijt dan rijk zou zijn als ik eenmaal een baby had? De verwarring was compleet.

Jona werd geboren na een stormachtige nacht van helse weenen. Hij was prachtig. Vanzelfsprekend. Dat heeft de natuur goed geregeld. En hij deed alles wat hij moest doen, in volle

overtuiging. Tegelijkertijd voelde ik me volkomen binnenste-buiten gekeerd, gewond en leeg, en dat viel me ontzettend tegen. We waren vreselijk blij met hem en alles wat Jona zelf betrof ging voor de wind, maar in de maanden die volgden voelde ik dat het een heel ander verhaal was of ik me blij voelde in mijn nieuwe hoedanigheid als moeder. Alles ging goed en toch ging het niet goed. En het was niet alleen de uitputting of het herstel van de bevalling die maakten dat ik me niet goed voelde. Er was meer aan de hand. Ik had het gevoel in een universum te zijn beland waar ik helemaal niet wilde zijn. Een wereld van een heleboel do's en don'ts waar je constant op je hoede moest zijn. Ik behoorde tot het Instituut Moeder en daar bleek altijd kritiek op de loer te liggen. Het was een positie die allesbehalve behaaglijk was en ik had niet de indruk dat me de vrijheid werd gegund om mijn nieuwe taak naar eigen inzicht vorm te geven. Ik werd er vreselijk somber van.

Ik wilde niet zo'n moeder zijn die alleen nog maar haar baby levensgroot voor zich ziet en voor alles daarbuiten op slag blind is. Ik zou het anders doen. Ik zou gewoon doorwerken. Ik zou creatief bezig zijn, nog steeds brede interesses hebben, interessant zijn. Ja, dat vooral: ik zou interessant zijn. En moeder zijn leek me niet zo interessant – of wel, maar dan heel erg verboden en bedekt. Als een privéaangelegenheid. Iets wat in een donker achterkamertje van mijn brein eigenlijk heel erg gewenst werd, maar waar ik als hoogopgeleide vrouw natuurlijk niet aan mocht toegeven. Dat paste niet. Ik had me voorgenomen onaangedaan door het moederschap door het leven te gaan, maar ondertussen wel de meest geweldige mama ter wereld te worden. Ik zou het beter doen dan mijn eigen moeder. Ik zou de dingen gewoon 'goed regelen', waarbij ik er helemaal aan voorbijging wat een zwangerschap en het moederschap met mijzelf zouden doen.

Ik had niet verwacht dat het voortbrengen van nieuw leven zo nauw verbonden zou zijn met afscheid en rouw. Het gaf me een gevoel van sterfelijkheid en verlies waar ik mee in het reine moest zien te komen. Ik vroeg me af hoeveel er met de geboorte van dit kind van mijn eigen jeugdigheid, mijn identiteit en van de zeggenschap over mijn leven was weggegeven, aan de wereld toevertrouwd om nooit meer terug te keren. En ik vroeg me af hoeveel splitsing of scheiding ik nog zou kunnen verduren. Ik voelde me voor het eerst niet meer één met Wouter. Na negen maanden was ik bovendien afgescheiden van dit nieuwe menskind en bleef ik leeg en alleen achter. Daarbij was ik voorgoed gescheiden van mijn oude ik. Vanaf nu moest ik me constant splitsen tussen degene die ik dacht te zijn en mijn nieuwe rol, tussen werk en zorg, tussen creatie en degradatie. Ik betwijfelde of ik dat allemaal wel kon.

De wanhoop groeide gestaag met mijn uitputting mee. Waarom had niemand me ooit verteld dat het zoveel van iemand vraagt om een kind te krijgen? Dat de buitenwereld vanaf het moment dat je moeder bent verwacht dat je jezelf zo ongeveer opheft? Ik ontwikkelde een grote hekel aan al die 'bij ons gaat alles goed'-verhalen van andere moeders. Façades zijn het. Ik snapte het ook wel. De buitenwereld verwacht dat je aan het plaatje voldoet en wie zich anders voelt dan het plaatje voorschrijft, doet er goed aan dat te verbergen. Voor je het weet ben jij de *loser* die haar zaakjes maar beter had moeten regelen. Zo sneu wilde ik niet gevonden worden.

Het maakte dat ik me niet alleen vervreemd voelde van de mannelijke helft van deze wereld, maar veel meer nog van het moederlijke deel van die andere helft van de wereld. Ik voelde me verraden en vroeg me wanhopig af hoe vrijgevochten of geëmancipeerd het moederschap nu eigenlijk was. Waren we nog steeds in de race om de gunst van de man, en daarmee bereid om elkaar de ogen uit te steken? Of waren we zo bang

om buiten het heersende geslaagdheidsideaal te vallen dat we ons ongeluk en onze desillusies liever inslikten dan ze aan de buitenwereld te tonen? Wat is er toch met het moederschap aan de hand dat we voortdurend die geforceerde glimlach opzetten?

Ik wist me geen houding meer te geven. Het liefst zou ik zijn ondergedoken. Ik had geen antwoord op alle onuitgesproken verwachtingen die blijkbaar bij het moederschap horen. Hoeveel ik ook van Jona hield, het hielp geen snars tegen de angst niet aan de eisen te kunnen voldoen die de buitenwereld aan het moederschap stelt.

Overall om mij heen werden er discussies gevoerd over de verdeling van werk en zorg, over de vraag of moeders nu wel of niet goed bezig zijn als ze in deeltijd werken, en over de vraag of een goede moeder haar kind vooral niet of juist wel naar de crèche brengt. Het ging in al die discussies alleen maar over de moeder en het kind, niet over andere verzorgers en al helemaal niet over individuen. Kinderen hebben moeders nodig, zo bleek nog altijd de opvatting, alle emancipatie ten spijt. En die moeders dan? Worden zij nog door iets of iemand ondersteund? Het leek me dat het huidige moederschapsideaal niet veel verschilde van het ideaal van vijftig jaar geleden, behalve dat vrouwen van nu er een heel nieuw takenpakket cadeau bij hebben gekregen zonder dat iemand iets van ze overneemt. Het is allang niet meer voldoende om alleen maar moeder te zijn. Er moet ook nog wat gedaan worden met de opgedane kennis en de felbegeerde onafhankelijkheid. Het liefst iets maatschappelijk relevants en iets wat geld opbrengt. Wat een gekkenhuis.

Als ik dan toch moeder geworden was, kon ik natuurlijk ook op zoek gaan naar het waarom van dit gekkenhuis. Wat is er aan de hand met het moederschap? En minstens zo interessant: hoe beleven andere vrouwen, vrouwen in dezelfde situa-

tie als ik, de grote oversteek naar het moederschap? Hoe komen zij het eerste jaar met hun eerste kind door? Is er echt alleen maar het rozewolkverhaal voorhanden als het om moederschap gaat, of is er ook nog iets zinnigers en meer realistisch over te zeggen? Mijn zoektocht was begonnen.